

Robert Walser og kunsten at gøre mindre

Litteratur.

Den uførlige prosatekst og fingerede dagbog *Jakob von Gunten* er højdepunktet i Robert Walsers besynderlige forfatterskab. Walser forener her dannelsesroman og anarkisme, alvor og komik, grum læreranstalt og drømmeagtig skoleverden, i tråd med devisen han selv syntes at leve efter: kunsten at gøre mindre.

ALEXANDER CARNERA
Forfatter og skribent.

I et af Robert Walsers mange små kortprosastykker i *Kleine Prosa* (1917) udtaler en vis Wenzel at han er «et menneske som berøres af alt, hvad der er småt og beskedent, og for hvem alt stort og fordringsfuldt er frygteligt og forfærdeligt.» Sætningen rummer essensen af alt det Walser selv stod for. Det handler om det små, det uanselige og alligevel forunderligt store. Hans kunst bestod i at studere menneskelivet fra det nulpunkt hvor det igen stråler, uden fordringer, uden forherligelse, uden psykologi, uden positiv teologi, uden frelse. Hos ham har man en oplevelse af at betragte menneskene på deres første dag på jorden.

Walsers romanfigurer er i samfundsmæssig henseende ubetydelige, oversete, endda fortabte, men med en smerte der ofte slår om i naturlig glæde og dyb forundring. Menneskene i Walsers verden er, som den italienske filosof Giorgio Agamben har bemærket, ubehjælpeligt faret vild i en region, som befinder sig hinsides forbelse og frelse, men uden at Walser af den grund falder for fristelsen til at betragte og forklare menneskelivet fra en højere instans, en politik, en ideologi eller sågar en humanisme. Hos ham er livet ufredseligt. «Heraf den underlige blanding af skælmshed og beskedenhed, af tegneserieagtig tankeløshed og omhyggelig akribi [nøjagtighed], som kendetegner Walsers personer.»¹

NYSGERRIG SVØNGENGER

I sin biografi om Walser, *Clairvoyant of the Small* (2021), fortæller den tysk-amerikanske forfatter og oversætter Susan Bernofsky historien om et menneske der levede efter devisen «kunsten at gøre mindre». Mens tingene i dag handler om at gøre mere, fylde på, gik Walser den modsatte vej. Han blev født i Schweiz i 1878, hvor han fik en bankuddannelse, men forlod hurtigt enhver borgerlig karriere, og levede det meste af sit liv som en vagabonderende i lejede værelser og pensionater i Schweiz og Tyskland. Altid registrerende de mindste ting, dyt, ting, uberegnelige hændelser, der forsyner ham med stof til sin digtning og et lige så uberegneligt sprog.

Dette blik for det ydmyge og små gør ham til det upågtedes mester, med tekster der som William Blake vil «se verden i et sandkorn». Skriften bevæger sig i en drømmende, vandrede, salig begærløs hvile, men også udenfor skriften i de schweiziske alper, til et sted hvor intet er helligt. Og dog, hvor netop alt kan være helligt, de små hverdagsting, som pludselig lyser op helt uberegneligt. På en mærkelig måde forener Walser barnets naivitet med en alvidende indsigt. Noget på én gang nysgerrigt og søvngængeragtigt, som Bernofsky skriver.

I Berlin slår han sit navn fast i århundredes første årti med den fragmenterede roman *Tannersastrene* (1907) om vagabonden Simon og hans liv med små ydmyge jobs.

Hovedpersonen er et menneske der er forelsket i livet, men betragter det med illusionsløs humor. Året efter kom *Der Gefühle* (1908), om en ung tjener der kæmper mellem en perverteret arbejdsplads og et borgerligt liv med en ung kone og små børn, som barsk og humoristisk udstiller vrangsidens af den borgerlige tryghed. Og i 1909 gav Walser ud sit store hovedværk *Jakob von Gunten*, der nu er nyoversat til dansk, om eleven Jakob på det gådefulde institut Benjamenta for opdragelse og uddannelse af tjenere.

På denne tid bidrager Walser også med korte lejlighedstekster til litterære magasiner, og modtager beundrende omtale fra folk som Robert Musil og Herman Hesse. Han har alle kort på hånden til at etablere sig som en af tidens toneangivende forfattere, men finder sig aldrig til rette i de mondane saloner intellektuelle miljø, med de andres blikke og den økonomiske overklasse. Han foretrækker de ydmyge steder, de billige værelser, det jævne folk.

Walser bakker ud, forsvinder, vender tilbage til sit vagabonderende liv i Schweiz, hvor han skiftevis arbejder som kopist for advokatkontorer og digter videre på sine utallige kortprosatekster og novellelignende tekststykker. Walser har både noget af Herman Melville-skikkelsen Bartleby – kopisten der nægter at udføre sine arbejdsopgaver ved simpelthen at foretrække at lade være – og portugiseren Fernando Pessoa's rastløse temperament over sig. Som han selv skriver i *Digterliv* (1917), «drejer digterens liv sig om to normale og dagligdags ting: om kontorarbejde og landskab», nærmest som en stillingsbetegnelse.² Det er sådan han vil opfylde sin pligt, arbejde på at skrive og forne sig med spadsen og vagabonden. Men det udsatte liv slider på ham, og i 1929 lader han sig indlægge på en psykiatrisk anstalt. Walser trækker sig tilbage fra verden og ind i en sindslidelse, der varer resten af livet.

«OPDRAGERE ELLER LÆRERE SOVER ELLER ER DØDE, ELLER BARE SKINDØDE»

Den uførlige prosatekst og fingerede dagbog *Jakob von Gunten* er og bliver højdepunktet i dette besynderlige forfatterskab. Det er en ubeskrivelig bog, fuld af sørgmodighed og klarsyn, tristesse og forhåbning, glæde og grusomhed. Efter sigende var det en af Franz Kafkas yndlingsbøger. Bogen er skrevet i en kortfattet og koncis form, og flere af billederne kom til forfatteren i en grensetilstand mellem søvn og vågent liv. Historien bevæger sig frem gennem scener af cirka to siders længde, med elliptiske sætningskæder der danner et fortættet tableau. Walser forener her dannelsesroman og anarkisme, alvor og komik, grum læreranstalt og drømmeagtig skoleverden.

Vi har at gøre med en skole til uddannelse af tjenere kaldet Institut Benjamenta, hvis undervisning fortøner sig i det uvise. Walser tog selv denne uddannelse da han var helt ung. Skolens formål med elevernes tilstedeværelse synes at være en indvielse til et liv i fattigdom, eller et liv hvor man tilsyneladende ikke skal ende med at blive til noget. Bogens første sætning lyder: «Man lærer meget lidt her, der er mangel på lærerkæfter, og vi dreng fra Institut Benjamenta vil ikke drive det til noget, det vil sige, vi bliver alle noget meget småt og underordnet senere i livet.»

Men det små er også det store, en indsigt i tingene som de er. Fremfor at betragte mennesker gennem egenskaber og forkromede kompetencer, vil det små eller ringe give plads til at se menneskene som de er bag præstationens kåbe og magtens brynje, ubeskyttede, udsatte og forladte.

Historien er fortalt af eleven Jakob og former sig som en række portrætter af dels de andre elever Kraus, Heinrich og Schillinski, og dels lærerinden Lisa Benjamenta og den gådefulde forstander Hr. Benjamenta. Et mislykket skoleoprør blandt eleverne ender, som følge af Jakobs underdanige væsen, med et kollaps der forskyder magtbalancen mellem tjener og herrer, mellem eleven og Hr. Benjamenta. Magten afklæder sig sin magt, bliver bevidst om sin egen afmagt. Og den underkastede nyder sin underkastelse for til sidst at give slip på denne. Noget nyt, men ukendt synes at vokse frem i ruinerne af den gamle skole.

Jakob von Gunten er på én gang både mere og mindre ambitiøs end nogen pædagogisk bog om dannelse. Her er ingen pædagogiske greb for god opdragelse og tilegnelse af lærdom. Ingen anvisninger for hvordan man bliver klog og gør karriere i livet. Og ingen midler til et oplyst mål. Bogen er snarere en afmontering og parodi på dannelsesromanens fremskridts- og udviklingssyn. Og alligevel har man en oplevelse af at læse en bog der handler om det mest grundlæggende i al opdragelse og uddannelse – at åbne døren til en anden verden. At finde beviser for at vi lever, at vi ikke bare er spøgelser, bevis for at vi er en del af verden. At der findes en styrke i lidenheden, i beskedenheden, i ringheden. «Kan i ydmyge egne kan jeg trække vejrs», forblev Walsers motto gennem livet.³

«MAN MÅ GÅ TAPPERT IND I DET UUNDGÅELIGE»

Skolen Benjamenta tiltrækker og frastøder. Walser bruger forførelsen som en næsten fatal tiltrækning af noget som undslippe én; at få øje på verden, der hvor den bliver uforståelig, gådefuld og paradoksal. Tilbage står en verden uden mål, en verden hvor der kun er midler, som kropsligheden, der er kilden til de mest dyrebare erfaringer, som man gør ved at bryde ud i latter, gå en tur, stille et spørgsmål, gå længere ind i mørket, fortælle en historie, læse et ansigt, en gestik, bade i koldt vand.

Sandheden og godheden er en hændelse, at noget sker sammen med kræfter der altid er på vej til at trække dem ned. Der er ingen direkte vej til sandheden og godheden, der hæver sig op over de dårlige ting. «Sandheden kan ikke vise sig selv på anden måde end ved at påvise det

falste, som imidlertid ikke udskilles og forvises til et andet sted», skriver Agamben med henvisning til Walser.⁴ Sandheden er det som hele tiden begynder. Så snart Jakob nærmer sig et mål eller et færdigt argument, trækker han tæppet væk under sig selv, modsiges sig selv, for

at vise at sandheden aldrig er et facti; at den hele tiden også er en anden.

Om sin ven Kraus siger Jakob, at «noget finder hvile i ham», «noget lader sig aflæse i et ansigt». Disse folder som viser sig fordi livet, har sat sit mærke på ham. Man .../

/... har nået et punkt hvor man ikke længere kan lade som-om, hengive sig til det evindelige snakkert, som Jakob omhandler det. Når ordet dannelse finder sig, er det ofte som negation, som det at «strække» grunden væk under fodderne på nogle medmennesker, men selvfølgelig også én selv. Der er ingen direkte anvistning til det gode, til skønheden, til sandheden. Højt kan man tale om en form for omvendt dannelse, som beskrevet hos den polske forfatter Witold Gombrowicz, hvor vejen til modenhed går gennem umodenhed, misdannelsen og nederlag. Men mens Gombrowicz bedriver en bidsk ironisering og trækker på et indstængt raseri overfor både borgerlighedens hykleri og den intellektuelles kloge overvej, så er det som et skælmens forunderlige lethed har grebet Walsers pen. Som den danske forfatter Poul Vad har været inde på, synes personen og skriven selv at opføre sig uforudsigeligt og mærkværdigt, som en klavn i manegen.⁵

En skælmer er et gammelt dansk ord for den lumse spasmager, en skæv vagabonderende eksistens, der tager folk på sengen og får én til at se tingene i et andet lys. Skælmsheden er en overskæmmende, men intelligent subversiv kraft der river tæppet væk under hykleri og falskheden. Som sådan rummer den også potentialet til en forløsning der aldrig flytter, men netop holder fodderne solidt plantet i den profane verden. Her og kun her skal tingene kunne lyse. Man kan tænke på figurer som Charlie Chaplin og Buster Keaton: hjælpeløse undermennesker og uforknyttede gøglere, der bruger komikens fryd til at vise verden som den er. Med portrætgalleriet i *Jakob von Gunten* har man ikke skænket en oplevelse at stå foran en helgen, ikke den opbøjede munk, men den fattige vagabond, den som får øje på en tot græs der ligger og flyder, som tager det op i hånden, kigger på det, bliver stående længe og forundres.

ORDENE ER TRÆTTE OG MÅ DANSE

Der er sådan det er at læse *Jakob von Gunten*. At møde et menneske på jorden udstillet i al dets nøgenhed, et liv der ikke er styret af en specifik historisk eller biologisk skæbne. Alligevel er vores sprag til stadighædet mærket af teologiens fordringer om skaberskabne og kald, det som nu overvinter i psykologiens sprog for selvrealisering, indre potentialet og udviklingstrang. En sprogets træthed har sat sig igennem. Ordene er trætte, udpinte. Måske det var grunden til at Walsers forlod romanformen til fordel for kortprosaen? For at få ordene til at danse, som små danserinder, fremviser en verden mens de danser. Walsers besad noget mange af de store romanforfattere fra samme periode – som Thomas Mann, Robert Musil, Elias Canetti og Hermann Broch – ikke havde: lethed. Det på én gang svævede og forunderlige klarsyn.

I en verden af for meget kommunikation og snakkeri, har Walsers mere fidus til tjeneren, kusten, vagten og kopisten, den person der giver sig hen til den enkle væremåde, tager en kasket af og på uden

Hans skrift antog stadig mindre format for til sidst at være nærmest ulæselig.

dybere tro på at man af hele sin sjæl skal identificere sig med sit arbejde. Walsers figurer falder ikke for fristelsen til at gøre en handling til middel for et mål, styret af præstation og nytte. I stedet udstiller de gennem deres gestik og gæberden den menneskelige vanskelighed med overhovedet at kommunikere. De gentagne tics hos Chaplins infame karakterer fremviser *vanskeligheden* ved at frembringe en meningsfuld verden for arbejderne på fabrikken – han danser mens han kritiserer.

Også Walsers figurer udstiller tingene gennem kropsligheden. Som om de ligger på ryggen og siger: Tramp på mig, og når I gør det, udstiller I jeres egen afmagt, jeres egen afhængighed – sådan som det sker for forstanderen på skolen i *Jakob von Gunten*. Også Jakobs afgørende prøvelse er beskrevet som én lang gestus der begynder med ordene: «Se Jakob, sådan vil der være mærkt omkring dig. Og så vil nogen tage dig ved hånden. Og du vil være glad for det og første gang føle dyb taknemmelighed. Vær ikke forstemt.» Og mod slutningen af sin prøve: «En gammel mand træde ind, pardon, krøb ind, det var Livsvidommen, og han krøb hen til mine støvler for at kysse dem.» Måske er vi blevet fremmede for egen gestiks naive og forunderlige potentiale, ikke mindst i en verden der reducerer gestik til spasmer.

Der er noget sært folkligt over Walsers, men en folkelighed blotlet for enhver national- eller oprindelighedsdyrkelse. Han er ikke en intellektuel forfatter, og tager afstand fra den selvbevædte og reflekse intellektualisme der både formægter og abstraherer over kroppen

stumme tale. «At danse og finde et menneske der afloker mig agtelse, er for mig et og det samme», skriver han. Og pludselig som en anden tai-chi-mester siger han: «Alene hensyning, det er da pragtfuldt! Man kan da heller ikke være uenig med Poul Vad når han om *Jakob von Gunten* fremhæver; at bogen rummer sætninger af en sådan prægnans at de kunne have stået i ældgamle kinesiske visdomsbøger.

ET STED UDEN FRELSE OG STORHED

Når man siger at fattigdommen er et tema hos Walsers, må man med det samme tilføje at han hverken romaniserer livet på bunden eller mytologiserer den sultne kunstner. Intet kunne ligge ham mere fjært. Walsers udtalte selv at skønheden viser sig i fattigdommen, ved det ikke at eje, ved at leve det enkle liv.⁶ Det handler om skønheden, men set med den fattiges øjne. Hos Walsers er skønheden ikke det man besidder, peger på eller køber sig til. Skønheden betyder at hengive sig, samtidig med at man er efterladt alene tilbage uden skønheden. Den er hos dig og samtidig allerlængst væk – noget Walsers beskriver med vemod, humor og klarsyn i novelle-samlingen *Helblings historie*.⁷

I disse tekster, såvel som i *Jakob von Gunten*, befinder Walsers uanselige karakterer sig i et limbo, i et sted hvor man hverken er dømt eller frelst, det moderne helvede, et sted uden frelse og storhed, hvor alt begynder forfra som i et nulpunkt. Men for at få øje på denne profane verden, og den sandhed den rummer, må man være udenfor, se og sansse anderledes, aktivere en anden følsomhed, en måde at tænke på, måske også en måde at leve på. Med Walsers ord: «Står kunstneren ikke i et anspændt forhold til det menneskelige samfund, bliver han hurtigt svagere. Kunstneren må ikke lade sig forføre så meget af samfundet, at han føler sig forpligtiget til at tilslutte sig de eksisterende forhold. Aldrig, heller ikke i den største armod lod jeg mig købe. Den personlige frihed var mig altid vigtigere.»⁸

Hans modstand er dog ikke først og fremmest en reaktion mod noget udenfor, noget han finder galt som må negeres, men snarere en vækkelse af en intern kraft i handlingen: styrken ved den skabende aktivitet, evnen til at «se» virkeligheden, beror hos Walsers på en tilbageholdt operation. Mellem det foretagsomme menneskes handlingspotentialer (som han ironiserer over) og dets realisering (som ikke imponerer ham) finder vi hos ham de mere usynlige typer af handlinger, såsom tøven, skælven, undren, dovenskab, kedsomhed og leg.

I *Helblings historie* skriver han i endnu en arbejdspladsnovelle: «Hvis mine kollegaer tror jeg keder mig, så har de ganske vist ret for jeg keder mig forfærdiget. Ikke den mindste ansporing! Kede mig og spekulere over hvordan jeg eventuelt kan afbryde kedsomheden: deri består min beskæftigelse egentlig.»

Walsers anslag gør ophold ved den tilbageholdte operation. Herfra spirer en særlig form for opmærksomhed frem, det, som vender tingene på vrangen. En operation der som Walsers yndede vandringer ikke hører til udenfor den virksomme aktivitet, men er inderligt forbundet med denne, ja, måske det som netop her i den ellers ofte åndløse aktivitetssus vækker andre ting til live.

KUNSTEN IKKE AT SKRIVE

Walsers blev indlagt i 1929 på Waldau anstalt for sindslidende efter en episode hvor han havde truet sin udlejer med en kniv. Han hørte stemmer, var paranoid og blev diagnosticeret med skizofreni, som dengang var en meget bred kategori. I årene op til hans indlæggelse, med heftig skriveaktivitet, averter hans skrift stadig mindre format for til sidst at være nærmest ulæselig, som om han ikke ønskede at blive læst. Det krævede en særlig teknik at afkode denne skrift.

Indenfor anstalten holdt han sig mest for sig selv, sad ved vinduet og kiggede ud på landskabet og bjergene mens han læste og bladrede i en bog eller et magasin. Bortset fra de to første år, er der i dag enighed om at han i disse sidste 28 år stoppede med at skrive. Det er her Walsers begynder det Bernolsky kalder for «hans læretid i kunsten ikke at skrive». Noget der har sit helt særlige afsnit i mytologien om Walsers.

Historien begynder med at han i 1933 overflyttes til den anden anstalt i Hensau, hvor overlægen Hinrichsen gennem arbejdsterapi forsøger at få Walsers til at skri-

ve, men han nægter. Han forbliver tavs. En adfærd der bekræfter overlægen i diagnosen «katarotisk», noget der ifølge Bernolsky gav et indtryk af, at Walsers var mere syg end hvad der måske var tilfældet. På legens spørgsmål om han er klar til at blive overflyttet til en udsultning, reagerer han hver gang undvigende. Meget tyder på at det passede ham godt at kunne underlægge sig anstaltens rutiner, lade andre træffe beslutningerne, mens han selv udførte sine små daglige praktiske arbejdsopgaver.

Det vi i øvrigt ved om hans liv de mange år på anstalten, er fra venen, forfatter og protektor Carl Seelig, der nedskrev deres samtaler fra de mange gåture de to foretog sammen og samlet dem i bogen *Vandring med Robert Walsers* (1957). Netop gåturen skulle vise sig at være den bedste form for terapi, det som Walsers selv havde praktiseret hele sit liv og skrevet om i sin tidlige fortælling *Spadeserreturen* (1917).⁹ Gåturen eller den fælles vagabondering fik ham til at løse op. Samtalerne kredse nu ikke om hvorvidt han var syg eller ej (som de gjorde med lægen), men om naturen, litteraturen, togtider, øste, kager og musik.

Seelig besøgte Walsers to til tre gange om året fra 1944 og frem til Walsers død i 1956, som regel om søndagen, ikke i ugedagen, da Walsers ikke ville tillade sig selv denne «ekstravagance» overfor

sine medpatienter. Også Walsers gamle veninde Frieda Mernert tog ham gennem årene med ud til frokost på en restaurant. Hun oplevede ham ikke som syg. Selv hævdede han overfor lægerne at han ikke kunne skrive da han stadig hørte stemmer.

EN TERNÆLBER, DER I FORBÆVELSE STOPPER

Som Bernolsky er inde på, har spekulationer om hvad der nærmere ligger bag Walsers 28 år på anstalten været mange. Var han faktisk syg, hørte han stemmer, var hans rolige opførsel på institutionen et udslag af dovenskab overfor det moderne arbejdsliv, som hævede af hans bror Karl, eller vendte han simpelthen verden ryggen?¹⁰

Den spanske forfatter Enrique Vila-Matas deler i bogen *Bartleby & Co* (2000) Walsers en særlig plads i det han kalder historien om «nægtelsens kurst». Vila-Matas ser i Walsers passivitet en måde at «skrive videre» på.¹¹ Han citerer Marguerite Duras, der i bogen *At skrive* siger: «At skrive betyder også ikke at tale. Det betyder at brolørdlyst.»¹² Om disse lydlose brøll henviser han til samtalerne med Carl Seelig, der kunne overraske Walsers netop i et sådant sandhedens øjeblik, i det glimt, hvor et menneske med en gestus eller et blik, inderst inde rober hvem det er:

«Jeg vil aldrig glemme den oktobermorgen, hvor Walsers og jeg spadserede fra Teufen til Speichen i tæt tåge. Jeg sagde til ham, at hans bøger sikkert ville blive læst lige så længe som Gottfried Kellers. Han stoppede, som om han havde slået rodder på stedet, så på mig med den største alvor og sagde, at hvis jeg tog hans venskaber alvorligt, måtte jeg aldrig komme med den slags komplimenter. Han, Robert Walsers, var et nul til venstre og ønskede et blive glemt.»¹³

Det er om Walsers blevet sagt, at han var som en ternælnelber, der i forbævelse stopper, lige for han når den eftertragtede målestreg. Han kigger på tilskuere, men giver op. Walsers minder Vila-Matas om cykelrytteren Piquemal fra 1960'erne, den «cyklotyme rytter, hvis svingende sindstilstand som tider fik ham til at glemme at køre løbet til end». Også Walsers måde at dø på, er symptomatisk for hans liv: Han er ude at gå en tur i sneen juleaftensdag 1956, bevæger sig op ad en bakke i den tætte vinterluft, bliver svimmel og hjertet sætter ud. Han falder om i sneen, alene. En flok skole drenge finder ham sidst på eftermiddagen i den snedækkede skring. Der ligger han, som en mand der lige har gået en tur.

© norske LMD
Susan Bernolsky, *Clairvoyant of the Small*, Yale University Press, 2021.
Robert Walsers, *Jakob von Gunten*: en degnog, oversat af Karsten Sand Iversen, Forlaget Vitelvig, København, 2021.

1. Giorgio Agamben, *Det kommende fællesskab*, oversat af Carsten Juhl, Forlaget THP, København, 2021.
2. Robert Walsers, *Dagbøger*, oversat af Per Øhrgaard, Brandum, København, 1981.
3. Carl Seelig, *Vandring med Robert Walsers*, Arena, København, 2011.
4. Giorgio Agamben, *Det kommende fællesskab*, se oven.
5. Poul Vad, «Skæbner fra Blied» (Biotopnoter), Sammen, København, 1992.
6. Carl Seelig, *Vandring med Robert Walsers*, se oven.
7. Robert Walsers, *Helblings historie*: små digtninger, oversat af Karsten Sand Iversen, Forlaget Vitelvig, København, 2021.
8. Carl Seelig, *Vandring med Robert Walsers*, se oven.
9. Robert Walsers, *Spadeserreturen*, Huset for Kultur og Bøger, København, 1966.
10. Enrique Vila-Matas, *Bartleby & Co*, Stavros soria bibliotek, København, 2005.
11. Marguerite Duras, *At skrive*, oversat af Lone Bjelle, Forlaget Vandkunst, København, 2011.
12. Enrique Vila-Matas, *Bartleby & Co*, se oven.

STORT UTVALG I GRAFIKK

- kunstnere fra hele Europa

Ragnhild Søvik (NO)
Untold Story
Håndkoloreret mixed media
50 x 50 cm
NOK 5 200,-

Ingrid Lija Arntzen (NO)
Bauta
Dyprtryk
50 x 60 cm
NOK 10 000,-

Kenneth Blom (NO)
Battlefield
Litografi
50 x 60 cm
NOK 6 500,-

Fru Bugge (NO)
Don Stop Me Now
D.G.A.
50 x 50 cm
NOK 2 900,-

Bjørn Carlsen (NO)
Uten tittel XII
Håndkoloreret litografi
56 x 76 cm
NOK 10 000,-

Tone Dietrichson (NO)
A Bird On A Wire
Håndkoloreret D.G.A.
48 x 86 cm
NOK 5 000,-

Christine Haberstock (GER)
Butterfly
Tresnitt
42 x 60 cm
NOK 4 800,-

Tor-Arne Moen (NO)
På tide å dnu
Tresnitt
52 x 52 cm
NOK 4 000,-

Kirsten Reynolds (UK)
Before And After Silence I
Fotografi
40 x 52 cm
NOK 5 500,-

Adrian Navarro (SPAIN)
Loop 01E
Silketrykk
60 x 73 cm
NOK 6 000,-

Brigitte Stolpmann (GER)
Bakgård
Fotomontasje
40 x 39 cm
NOK 4 500,-

Reinhard Stangl (GER)
Mann im Gebirge
Litografi
44 x 59 cm
NOK 4 900,-

Terje Risberg (NO)
Tre B
Polymer etsning
40 x 55 cm
NOK 3 200,-

Tona (GER)
Hide and Seek
Spray og sjålbolng
55 x 38 cm
NOK 3 500,-

Randi Strand (NO)
The Way You Look At Me II
Håndkoloreret D.G.A.
49 x 49 cm
NOK 4 200,-

Mikael Eriksson (SE)
Sun Studio
Silketrykk
36 x 50 cm
NOK 4 500,-

www.maerz.no

I februar sender vi kostnadsfritt i hele Norge.

MAERZ contemporary

post@maerz.no / tlf: 90 01 48 32